

prof. Marian Oslislo
Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach
Wydział Projektowy

Opinia o dorobku artystycznym, dydaktycznym i organizacyjnym dr. Jarosława Janasa sporządzona w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuk plastycznych, wszczętym przez Radę Wydziału Grafiki i Komunikacji Wizualnej Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu na zlecenie Rady Doskonałości Naukowej w Warszawie.

Dr Jarosław Janas jest absolwentem Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu. Stopień doktora sztuki uzyskał w 2013 r.

Od 2007 r. pracuje w II pracowni Grafiki-Serigrafia w Katedrze Grafiki na Wydziale Grafiki i Komunikacji Wizualnej w Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu. Pełnił tam funkcję asystenta, adiunkta i P.O. Kierownika pracowni.

Od 2020 r. prowadzi przedmiot Propedeutyka Grafiki na Wydziale Grafiki i Komunikacji Wizualnej na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu.

Dr Jarosław Janas jest artystą bardzo aktywnym. Wystawia w kraju i za granicą, są to wystawy indywidualne i zbiorowe. Wykaz tych aktywności został zamieszczony w materiałach przewodowych.

Za swoje dokonania twórcze był wyróżniany i nagradzany, m.in. na Triennale Grafiki Polskiej w Katowicach w latach 2009 i 2015. W pracy badawczej podejmuje tematy dotyczące kreacji artystycznej w obrębie grafiki. W pracy badawczej zajmuje się zagadnieniami dotyczącymi obszaru druku i wpływu współczesnej technologii na techniki obrazowania. Uczestniczy w sympozjach naukowych dotyczących tych zagadnień i wygłasza na nich autoreferaty. Jest promotorem dyplomów licencjackich i magisterskich oraz recenzentem. Szczegółowy wykaz tych aktywności został zamieszczony w materiałach przewodowych.

Aktywnie uczestniczy w życiu organizacyjnym macierzystej uczelni. Prowadzi warsztaty artystyczne, wiele z nich dla dzieci i młodzieży. Jego działania i aktywność były nagrodzone Nagrodą Rektora UAP.

Dr Jarosław Janas działa twórczo głównie w obrębie grafiki artystycznej. Świadom graficznej tradycji, z pasją bada współczesne narzędzia i technologie rejestracji i tworzenia obrazu oraz jego powielania. Cyberprzestrzeń zajmuje szczególne miejsce w tym procesie. Współczesna technologia pozwala artyście z niezwykłą wnikliwością analizować otaczający go świat. Artysta skrupulatnie buduje własne strategie artystyczne.

W autoreferacie pisze, cyt.: *Wiemy dobrze, że sztuka współczesna odzwierciedla różnorodność i dynamikę ludzkiego doświadczenia czasów. Dzieło przestało być jedynie „obiektem” w sensie fizycznym, stało się hybrydą spajającą różne znaczenia, relacje, procesy oraz materię.*

Dr Janas wypracował autorską metodę pracy w obrębie grafiki artystycznej. Dla autora w odczytaniu obrazu tak samo ważna jest droga dojścia, zrozumienie całego złożonego procesu twórczego, jak finalna odbitka graficzna. Bez zrozumienia tego procesu jego percepcja będzie niepełna.

Konsekwencje wynikające z poszczególnych etapów pracy nad grafiką, jej „stawania się”, ciąg tych zdarzeń wraz z całą konstrukcją myślową leżącą u podstaw tej aktywności, tworzy w efekcie spójne materialne dzieło.

W Autoreferacie autor poddaje analizie swój oryginalny, autorski proces twórczy. Umiejscawia go w historii grafiki artystycznej, mocno akcentując współczesną kondycję kultury wizualnej. Precyzyjnie analizuje wskazane dzieło habilitacyjne zatytułowane: *Wystawa realizacji graficznej pt.: 3h 36'*, prezentowane na wystawie pod tym samym tytułem w Galerii Sztuki Współczesnej w Opolu.

Niezwykle istotnym czynnikiem wpływającym na kształt dzieła jest czas i ruch. Dr Jarosław Janas bada ten problem od wielu lat. Czas w jego pracach staje się budulcem formy, cyt.: *Recepcja ruchu w obrazie graficznym lokuje moje działania twórczo-artystyczne w obszarze sztuki wyrosłej wobec namysłu nad czasowością i zmiennością. Obok intuicji własnych i zasobu doświadczeń ufundowane na tych własnościach narracje, związane z nimi konotacje i rozważania, znane z historii ludzkiej myśli i bieżące tworzą gęstą strukturę pojęć, istotnych dla moich poszukiwań właściwej formy obrazowej.*

Kolejnym istotnym komponentem tego procesu jest wybór miejsca, który implikuje dalsze działania. Poszukiwany obraz, a właściwie zbiór danych o nim zarejestrowanych w czasie, stanowi swego rodzaju zaczyn, służący w dalszym procesie do wykreowania jego finalnej wersji. W procesie twórczym ulega on różnym przemianom. Długość i określone przez twórcę parametry zadane maszynie wpływają na charakter rejestrowanych danych. Ma to znaczący wpływ na ostateczny kształt zapisu. Artysta używa w tym celu, w oryginalny sposób, współczesnych urządzeń i technologii do rejestracji obrazu.

Problem czasu w technologiach cyfrowych od momentu ich upowszechnienia i demokratyzacji mediów, stał się istotnym elementem procesu twórczego artystów wizualnych. Znacznie poszerzył obszar ich kreatywnych działań. Cyfrowe media otworzyły dla artystów nowe przestrzenie do eksploracji. Dr Janas jest tego przykładem. Nie tworzy jednak obrazów ruchomych, finalnie artysta transponuje je w obraz statyczny. Rezultat tych działań jest niezwykle oryginalny.

Konsekwentnie bada współczesne możliwości wizualnej kreacji, wynikające z użycia cyfrowych narzędzi i technologii. Człowiek otoczony bezmiarem obrazów, wizualnych komunikatów napływających zewsząd każdego dnia, jest obeznany z ich różnorodnością. Dynamika tych przestrzeni w całej swojej złożoności zajmuje artystę.

W swoich pracach Janasowi udało się zatrzymać czas, w sensie dosłownym i metaforycznym.

Nie jest to sekunda, błysk flesza, moment zamknięcia migawki obiektywu. To dłuższa chwila, która w wersji finalnej spłynęła na papier i zastygła. W efekcie tego procesu uzyskany obraz emanuje energią, zatrzymaną i uwięzioną w formie. To intrygujące obrazy współczesnego świata. Człowiek dzisiaj nauczył się żyć w zmiennym dynamicznym otoczeniu i chłonąć jego wizualność. Ta

plastyczna świadomość uwrażliwia nas, pomaga zrozumieć nowe sposoby obrazowania. Grafiki Janasa do nich właśnie należą. Jednocześnie możemy w nich odnaleźć dalekie powidoki pop artu, echa fascynacji medium fotografii czy wideo-artami lat siedemdziesiątych XX w.

Autor pisze w Autoreferacie jak istotna jest dla niego tradycja, w szczególności graficzna.

Z całym jej bagażem i swoimi artystycznymi doświadczeniami mierzy się z otaczającym go światem, by bardzo świadomie tworzyć nowe, zaskakujące wizualne artefakty. Ruch, zmienna dynamika formy i jej powidoki prowadzą nas za każdym razem do puenty obrazu. Janicki jest wrażliwy na codzienność. To rodzaj skupienia, które pozwala mu zajmować się sprawami dziejącymi się na wyciągnięcie ręki. Sformułowanie „świadomość codzienności” wydaje mi się dobrze określać poetykę jego prac. Usłyszałem je niedawno w audycji na temat twórczości Edwarda Stachury. Dla pisarza, poety i barda kosmos codzienności był pretekstem do tworzenia. Kolejnym aspektem, który łączy Janickiego ze Stachurą jest „droga”, w aspekcie fizycznym i filozoficznym, rozumiana jako wieczne wędrowanie, szukanie wokół siebie rzeczy, zdarzeń, myśli istotnych. Takich, które nadają sens życiu, cyt.: *Zarysowany tu obszar tematyczny wskazuje ponadto na topos życia ludzkiego, jako podróży. Ruch jako metafora życia oraz droga jako proces, w którym uczestniczymy to jeden z najstarszych tematów podejmowanych przez sztukę. Temat ten przedstawiłem w realizacjach zatytułowanych Skan 59, Peron 1 i Peron 2.*

Dr Jarosław Janas stworzył własny język wizualny, oryginalny i rozpoznawalny. Jego obrazy są zapisem naszej egzystencji w konkretnym miejscu i w określonym czasie. Przestrzenią która artystę zajmuje w szczególny sposób i jest pretekstem do kreatywnych działań jest miasto, cyt.: *Zamieszkując więc centrum miasta, gdzie ruch jest świadectwem obecności, nie mogę, wzięwszy pod uwagę szereg egzystencjalnych konieczności pominąć jego tempa i rytmu – wraz z jego zakresami: dobowym, tygodniowym, czy miesięcznym. A ponieważ cała specyfika środowiska miejskiego nie wynikała nigdy z moich decyzji, to pozostając przez to niejako na zewnątrz niej, a jednocześnie jak najbardziej przecież przez nią zawarty uczyniłem z niej przedmiot swoich obserwacji i analiz.*

Z formacji czasoprzestrzennej miasta – środowiska mojej codzienności jako znaczące dla mojej twórczości wyodrębniłem pojęcie i zjawisko ruchu – motus, motio (łac.). W swojej podstawowej definicji jest ruch zmianą miejsca w przestrzeni względem jakiegoś punktu stałego lub uważanego za taki, w arystotelesowskim zaś ujęciu „aktualizacją tego co jest w możliwości”. Przytaczam te określenia ruchu ze względu na specyfikę mojej pracy twórczej, czynniki obrazotwórcze i samą strukturę obrazową moich realizacji.

Grafiki Janasa są pełne dynamicznego napięcia, zastygłego ruchu rozciągniętego w horyzontalnych ciągach obrazów. W tych pracach widoczny jest człowiek, człowiek współczesny w całej jego złożonej rzeczywistości. To opowieści o naszej kondycji. Kawałki czasu wybrane i przetworzone przez artystę budują kolejne sekwencje historii. To, co najważniejsze, dzieje się na styku artysta – maszyna. Janas porównuje tę sytuację do doświadczenia muzyka, który obcując z instrumentem, nieustannie doskonali swoją wirtuozerię. Jego realizacje właśnie o tym świadczą. Szczegółowo i precyzyjnie definiuje pojęcie matrycy, tego istotnego elementu w złożonym procesie graficznym na początku dwudziestego pierwszego wieku. Artyści dzisiaj muszą szukać odpowiedzi

na nowe problemy i wyzwania jakie generuje współczesna kultura wizualna. Janas z pewnością jest twórcą, który w znaczący sposób w tym dyskursie bierze udział. Jego głos jest istotny. Doświadczenie i umiejętności autora w sferze kreacji wizualnej na styku z urządzeniem rejestrującym obraz przestrzeni, pozwalają mu odkrywać ciągle nowe możliwości w poszukiwaniu pożądanego jej zapisu. Na nim artysta w dalszym etapie procesu tworzenia eksperymentuje, poszukuje ostatecznej wersji kolejnego dzieła. W warstwie samej jego materii, autor przenosi cyfrowe zero-jedynkowe zeskanowane ciągi zapisane w pamięci dysku na matrycę sitodrukową. Wykorzystuje również w swojej pracy inne maszyny drukujące. Janas znakomicie panuje nad warsztatem, świadomie dobiera środki do swoich realizacji. W części procesu dotyczącego samego druku stwarza sobie możliwość ostatecznej ingerencji w jego formę. Dzieje się to w momencie powstawania ostatecznej wersji obrazu. To najcudowniejszy moment w pracy grafika – gdy odsłania się obraz, gdy widzimy pierwszą odbitkę. Wtedy następuje weryfikacja całego procesu twórczego.

Artysta wybiera kolejne tematy do realizacji, precyzuje obszar swoich zainteresowań, problemów, które będzie badał w swojej pracy, cyt.: *Daleki jestem od chęci ilustrowania idei w swoich realizacjach graficznych. Pewną uwagę poczyniłbym jedynie w kierunku matrycy medialnej – ostrożnie traktując jej własność symulowania rzeczywistości.*

Autor podąża własną drogą. Jego sztuka nie krytykuje, nie walczy, jak czyni to dzisiaj wielu artystów z naiwną zajądłością. Pochyla się nad rzeczami na pierwszy rzut oka mniej ważnymi. Te okruszki czasu zapisane w ciągach obrazów zyskują na znaczeniu. Zatrzymany świat w pracach Jarosława Janasa stymuluje widza do niespieszności. Napomina w sposób bardzo intymny, że warto się zatrzymać, zobaczyć i zrozumieć więcej.

Przedstawione dzieło habilitacyjne jak i cała twórczość dr Jarosława Janasa to dzieło dojrzałe i nowatorskie. W istotny sposób wpisuje się w obraz sztuki współczesnej.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z dorobkiem twórczym i działalnością pedagogiczno-organizacyjną dr. Jarosława Janasa stwierdzam, że jego osiągnięcia spełniają wymogi ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz.1668), stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuk plastycznych.

